

SLOVENSKI NAROD

Iznaj vsak dan popoldne, izvenredno ceneje in praznično. — Iznajati do 50 peti vrt & Din 2, do 100 vrt & Din 2.50, od 100 do 300 vrt & Din 3, večji iznaji peti vrt & Din 4. — Popust po dogovoru, iznaji davek posebej. — Slovenski Narod vsaj mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inostranstvo Din 25.— Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knažjeva ulica št. 6.
Telefon: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR, Stromayerjeva 2b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Stromayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Tragedija katoliških Baskov na vrhuncu:

Frankovci vkorakali v Bilbao

Kljub junaški borbi so Baski podlegli premoči in so se morali v teku noči umakniti iz svoje prestolnice ter jo prepustiti sovražniku, ki je mesto hudo bombardiral

S špansko-francoske meje, 15. junija. r. Kakor poročajo poslednje telefonske vesti iz San Sebastijana, so frankovci sredi vkorakali v Bilbao. Baski so že sredi začeli zapuščati mesto in se umikajo na cesti proti Santandru. Ob 5. zjutraj je radijska postaja glavnega poveljstva frankovcev na baskovski fronti objavila, da je mesto v rokah čet generala Franca. Že sredi okrog 18. so angleške vojne ladje, ki patrolirajo pred Bilbaom, sporočile, da je mesto obkoljeno ter da je položaj branilcev baskovske prestolnice obupen. Včeraj ob 18. je po tekel rok, ki ga je branilec postavil pred generala Franco zahtevajoč, da mu brez borbe izroče mesto, ki ga bo sicer bombardiral. Ker do prostovoljne predaje ni prišlo, so začeli frankovci zvečer mesto hudo obstreljevati. Obstreljevanje je trajalo do polnoči. Mesto je začelo na raz-

nih krajih goreti. To je prisililo baskovske milice, da so se začeli umikati. Baskovska vlada je sredi odredila evakuacijo vsega civilnega prebivalstva. Velike množice so se začele valiti po cesti proti Santandru. Cesta je popolnoma zatrpala.

Frankovci so v zadnjem delu svoje ofenzive prodirali proti Bilbaui s treh strani in so tako cepili odporno silo Baskov. Napadi so se vrstili skoro istočasno. Z morske strani so prodirali oddelki tujih prostovoljcev, ki se jim je posrečilo, da odrežejo mesto tudi z morske strani. Odprta je ostala edina pot proti Santandru. 8.000 baskovskih milicnikov je bilo zajetih in so se morali predati. Frankovci so zaustavili tudi odtok civilnega prebivalstva. Več tisoč beguncev so prisilili, da so se namesto v Santander napotili v Guernico. Usoda

Baskov je po sodbah vojaških strokovnjakov s tem započela. Nad prestolnico Baskov vtrajajo bele zastave in znak predaje. Za generala Franca pomeni zavzetje Bilbae velik vojaški in moralni uspeh.

General Franco je po nasvetu svojih vojaških svetovalec vrgel zadnje dni vse razpoložljive sile na baskovsko fronto, da bi tako izvojeval zmago poprej, predno pride do sporazuma glede kontrole in odpoklica prostovoljcev, kar bi njegovo armado zelo oslabilo. To se mu je posrečilo. Če sedaj ne pride do premirja, se bo general Franco vrgel na Madrid in skušal s zavzetjem španske prestolnice izvojevati končno zmago v tej krvavi bratovrni vojni.

Prad napadom na Madrid
Salamanca, 15. junija. AA. Havas: Nacionalistična letala so včeraj na guaderam-

ski fronti metala letake z dolgiimi proglasti. Letaki napovedujejo, da bodo nacionalisti prav kmalu izvršili nov napad na Madrid z več desetstotico vojakov in s številnimi topovi vseh kalibrov.

Evakuacija Madrida

Madrid, 15. junija. AA. General Miaja je izdal sredi povelje, da se morajo odstraniti iz Madrida vsi civilisti. Mesto bodo izpraznili v tem redu: 1. najprej odidejo iz mesta tisti ki so pribežali v mesto iz pokrajin, ki so v rokah upornikov ali pa so od tam doma; 2. vsi tisti ki so iz pokrajine Madrid; 3. osebe, ki so iz okolice Madrida. V povelju prosi general Miaja, da naj politične in strokovne organizacije pomagajo pri tem delu.

Bayonne, 15. junija. AA. Havas: Francoski konzul v Bilbau je včeraj popoldne s svojo družino na francoski torpedovki odpotoval iz Bilbae.

Proti separatizmu v Mali antanti

Pomen bližnjega sestanka državnikov Male antante

Bukarešta, 15. junija. tr. Danes prišpe v rumunsko prestolnico na uradni obisk predsednik češkoslovaške vlade dr. Milan Hodža. Rumunski listi objavljajo tople pozdravne članke, v katerih poudarjajo velik politični pomen tega obiska. ki je le nov dokaz solidarnosti Male antante. »Universul« piše, da pričeta obisk ugodno priliko, da se znova poglobi češkoslovaško-rumunsko prijateljstvo in zavezništvo, ki je kljub različnim poskusom torpediranja ostalo neokrnjeno. Konferenca med dr. Hodžo, dr. Tatarescom, dr. Antonescom in dr. Stojadinovićem, ki bo sledila temu ob-

isku v Bukarešti na povratku dr. Hodže na krovu rumunskega parnika »Kralj Karol«, pa bo še posebno važna. Ta konferenca bo napravila konec lažnim vestem, ki jih širijo nasprotniki Male antante po obisku grofa Ciana in Neuratha v Beogradu. Enostranske manifestacije držav Male antante se bodo smele v bodoče prirejati le po predhodnem sporazumu z obema ostalima članicama. Zaradi tega pripisujejo tej konferenci državnikov Male antante še prav poseben pomen. To naj bo kategorična manifestacija neomajne solidarnosti držav Male antante.

Francija izgublja vero v Rusijo

Porazen vtis moskovskega procesa v francoski javnosti

Pariz, 15. junija. AA. Sinočnja »Liberte« objavlja članek svojega političnega ravnatelja Jacquesa Doriot, ki je predsednik francoske ljudske stranke in bivši tajnik francoske komunistične stranke. Članek ima naslov: »Prvi Brest Litovsk nam je bil dovolje«. V članku pravi, da predstavljajo usmrtnice v Moskvi za Francijo težak problem. Smrt maršala Tuhačevskega, ki je bil ustrelen s številnimi generali, oficirji in podoficirji pač dokazuje, da je moč ruske vojske ved kot dozdavne. Tuhačevski je bil eden izmed tistih strokovnjakov, ki so se takoj pridružili sovjetski vladi. Brez njihove pomoči politična generala Vorosilov in Budjennij svojega dela nikdar ne bi mogli izvršiti. Sedaj so vsi ti izginili in dejstvo je, da je njihov odhod oslabil rdečo armado. Tročki prav dobro pozna rdečo vojsko in pravi, da je sedaj ostala na čelu sovjetske vojske skupina političnih generalov, ki se zna klanjati Stalinu, ne zna pa reševati vojnih problemov. Vorosilov ni bil nikdar dober strateg. Njegove burne dogodivščine v revolucionarnih bitkah na jugu Rusije so izzvale smeh med vojaškimi strokovnjaki. Danes pa je rdeča armada pod njegovim poveljstvom in pod po-

veljstvom generalov-lizunov. Moč armade se vidi ravno v tem, da se vojska ne udeležuje prepirov med strankami. Kadar pa postane vojska igrača v rokah politikov, tedaj ni več sposobna, da bi zaščitila domovino. Stalin je prizadejal smrtni udarec vsemu obrambnemu sistemu sovjetske Rusije.

Tudi »Oeuvre« se vprašuje, kakšna je danes obramba moč Sovjetske Rusije. Sovjetska diplomacija in komunisti zahtevajo od francoske vlade, naj podpiše vojaški sporazum v okviru pakta med Francijo in Rusijo. Upajmo, da se bo sedaj naš generalni štab odločno uprl podpisu sporazuma s sovjetsko armado. Zaradi usmrtnice generalov v Moskvi, ki so bili priglasi za vohune, moramo ponovno podčrtati potrebo, da se prouči vojaški problem med Francijo in sovjetsko Rusijo. Za nas sta samo dve možnosti: ali ima Stalin prav, ko strelja izdajalce in vohune in tedaj mi ne moremo biti zavezniki armade, katere generalni štab je v sovražniških rokah, ali pa se Stalin moti in tudi tedaj mi ne moremo biti zavezniki režima, ki vodi sovjetsko unijo v prepad.

Kako so razkrinkali Tuhačevskega

London je opozoril Moskvo na njegovo izdajalsko početje

Praga, 15. junija. tr. »Česke Slovo« objavlja zanimive podrobnosti o tem, kako so razkrinkali sovjetskega maršala Tuhačevskega in odkrili njegovo izdajalsko početje. Tuhačevski je užival popolno zaupanje moskovske vlade in nihče ni niti najmanj sumil, da bi bil on v zvezi z nasprotniki režima. Še manj, da bi se bavil s špijonažo na korist držav, ki so sovražno razpoložene napram Rusiji. Pred meseci pa je ruska protišpijonaža v Londonu izvedela od tamošnjih krogov, da so v Berlinu in Tokiju znane vse tajnosti ruske vojske. Začela se je skrivna preiskava in vedno česče so pri tem naleteli na ime Tuhačevskega. Moskovska vlada je nato sklenila, da napravi z njim kratek proces. Toda maršal Vorosilov se je temu odločno uprl in zahteval naj počakajo tako dolgo, dokler ne razkrinkajo tudi njegove pomočnike. To se je tudi zgodilo. V kratkem času so bili izsledeni generali, ki so bili v zvezi s Tuhačevskim. Vse so zaprli in naposled obsodili na smrt in jih postrelili. Afera pa

s tem še ni končana. Sedaj pridejo na vrsto še drugi, ki so bili kakorkoli v zvezi s Tuhačevskim in njegovo afero. Aretacije se še vedno nadaljujejo.

Čudeži angleških vojaških letal

London, 15. junija. AA. »Morningpost« objavlja podrobnosti o najnovejših angleških vojaških letalih tipa »Bristol Brenham«. Letala so srednje velika, imajo po dva motorja in dosežejo hitrost 449 km na uro. Dvignila bodo lahko 4500 m visoko. Poleg teh bombnikov bodo uvedli še bombnike tipa »Ferry Battle«, ki so tudi srednje veliki s hitrostjo 417 km na uro in se lahko dvigajo 5000 m visoko. Gradili bodo tudi še enomotorna bombna letala, tipa »Wickers« s hitrostjo 326 km na uro, ki se bodo lahko dvignila 6500 m visoko. Ta letala so dolžna za daljne poboje.

Nemčija in zapadni pakt

Berlin, 15. junija. d. Obnova pogajanj o zapadnem paktu, ki jo skuša doseči nova francoska notna angleški vladi, je naletela v tukajšnjih političnih krogih na skepsa. V Berlinu menijo, da je francoska vlada podvela pobudo v tej smeri, da bi nudila angleški vladi dokaz svoje popustljivosti, ker stremi ministrski predsednik Neville Chamberlain po omiljeniji mednarodne napetosti. Zato se francoska vlada tudi prizadeva omiliti nemško-francosko razdaljo. Prireditve francoske umetniške razstave v Berlinu, ki jo je otvoril poslanik Francois Poncet z govorom v zelo spravljivem duhu in obisk prve francoske vojne ladje v nemški luki po svetovni vojni, križarke »Jeanne d'Arc« v Kielu, katere oficirji so bili danes sprejeti v Berlinu, se moreta po obisku predsednika nemške državne banke dr. Schachta v Parizu ob otvoritvi nemškega paviljona na svetovni razstavi emalirati kot nova koraka v tej smeri. Bržkone smatra Blumova vlada sedanjih trenutke za primerem, da započne novo večjo mirovno ak-

cijo, ker pa v svoji novi notni ne odstopa od načel svoje zunanje politike, je kakor že prejše sicer ne odklanjajo, vendar pa jo ostro kritikujejo.

Vztrajanje na paktu Društva narodov, na kolektivni politiki in celo na francosko-sovjetskem paktu je v nemški presoji še nadalje kamen spodbijke. Sicer bi želeli za ključitev nove lokarne pogodbe, vendar pa ne v okviru Društva narodov, temveč kakor druge ustanove, ki bi odločala o dohoditvi napadalec v primeru spopada. Zato ne, da nastopajo na nemški strani tudi proti francuskega paktu, ker odreja po njihovem naziranju preveč avtomatsko dohoditve morebitnega napadalec. Vprašanje napadalec postavljajo v pogajanj za zapadni pakt sploh v osredje bržkone pa bo ne deljivost miru igrala enako veliko, če ne morda še večjo vlogo. »Völkischer Beobachter« govori o »novi notni v starem duhu, ki pa vendarle omogoča obnovo razgovorov o zapadnem paktu.«

Lani je bilo v Ljubljani

15.783 gostov

Zanimivi podatki iz delovanja turističnega odbora mesta Ljubljane

Ljubljana, 15. junija. Oni dan je bila proračunska seja Turističnega odbora mesta Ljubljane ali kakor se je poprej imenoval Tujsko prometni svet za mesto Ljubljana. Predsednik dr. Stele se je najprej v toplih besedah spominjal zaslužnega turističnega delavca in meščana ljubljanskega železniškega inspektorja g. Knafeleja, ki je markiral pota po Rožniku, na Gradu in v ljubljanski okolici in silno koristil razvoju tujkega prometa pri nas.

Zanimivi podatke je podal tajnik dr. Brilej. Iz njegovega poročila posnemamo, da je Ljubljana lani obiskalo 51.783 gostov, med katerimi je bilo 35.235, torej dve tretjini Jugoslovancev, 16.548 pa iz tujine. Med izomenci je bilo največ Avstrijcev, ki imajo z Ljubljano pač najboljšo trgovske stike, a mnoge je bilo med njimi tudi letovščinarjev. Nemcev iz raja je bilo 3189, na tretjem mestu so pa Čehoslovaki, ki jih je bilo 2696, dočim je bilo Italijanov 2365. Ti tujci so prenočevali v Ljubljani 105.019-krat. Če pomnožimo to z 20, vidimo, da so pustili v Ljubljani nad 2 milijona din.

VODNIŠKI TEČAJ, NOVA VREMENSKA HISTORIJA ITD.

Sredstva Turističnega odbora lani niso bila velika, na razpolago je bilo le 90.000 din, ki so bila pa s pridom uporabljena. Tako je odbor priredil vodniški tečaj za vodnike po Ljubljani, saj nam je doslej manjkalo izobraženih ciceronov. V tečaju se je temeljito izšlo 12 novih vodnikov, da ima zdaj Ljubljana na razpolago 15 izpranih vodnikov, ki obvladajo nemščino, italijanščino, francosščino, poljski in češkoslovaški jezik. Odbor je izdal tudi nov načrt mesta Ljubljane v arhivski št. 1, nemščini, češčini, francosščini in esperantu, skupaj 24.000 izvodov. Kakor smo že poročali, gradi v osi Vegrove ulice novo vremensko hišico, ki bo opremljena z najnovejšimi instrumenti. Važna naprava so bile tudi orientacijske naprave na Grajskem stolpu. Na pobudo odbora je mestni gradbeni urad postavil po mestu mednarodna prometna znamenja, a nanovo so bile urejene in popravljene markacije po Tivoliju in na Gradu. Turistični odbor je priredil tudi 10 promenadeh koncertov v Ljubljani, na

katerih je igrala godba »Sloga«. Da se pozivi zanimanje tujcev za Ljubljano, je odbor pošiljal tudi po 50 izvodov »Kronike naših mest v razna tujca mesta. Tajnik se je tudi zahvalil esperantistom za njihovo vneto propagando za lepoto naših krajev.

TIVOLSKI GRAD — ALPSKI MUZEJ

V debati po tajnikovem poročilu je bilo sprejetih več važnih predlogov glede bodočega dela in programa. Vrh šišenskega hriba je parcela, last SPD, ki bi jo društvo odstopilo mestni občini, če tam postavijo razgledni stolp. Zastopnik SPD je tudi predlagal, naj mestna občina ne oddaja Tivolskega gradu strankam za etatovanje, temveč naj ga odstopi SPD, ki bi tam uredilo alpski muzej. Sprejet je bil tudi predlog, da bi dala mestna občina napraviti velik relief mesta Ljubljane, ki bi ga izgotovil Ivan Selan in bi veljal okoli 140.000 din. Relief bi bil izgotovljen v 6 ali 7 letih. Sklenjeno je bilo, da se v ta namen volira po 20.000 Din. Odbor je tudi sklenil izdati reprezentančni album fotografij mesta Ljubljane, ki bo služil za propagando. Turistični odbor bo v zvezi s tem razpisal primerne nagrade za najboljša fotografska dela in tudi priredil razstavo najboljših fotografij.

Predlagano je bilo tudi, da se na kolodvorih v Ljubljani, v Zidnem mostu, na Jevčevih in sploh na večjih postajah namestijo večje slike in fotografije Ljubljane z napisom: Obiščite Ljubljano! Promenadeh koncerti Sloga in Zarje bodo tudi v bodoče na sporedu.

VPRASANJE REPRZENTANČNE DVORANE

Na zborovanju se je tudi govorilo o velikih reprezentančnih dvoranah, ki naj bi jo zgradila mestna občina. Odkar je bila uničena dvorana spremenjena v kino, je ostala Ljubljana brez večje reprezentativne dvorane, ki je nujno potrebna za razne festivale, večje koncerte itd. Turistični odbor banke uprave namerava v Ljubljani tudi ustanoviti propagandno tujko-prometno pisarno in je povabil k sodelovanju tudi turistični odbor mesta Ljubljane. Vani sta delegirana dr. Stele in tajnik dr. Brilej.

Kakor je torej videti, je Turistični odbor zelo delaven in moramo njegovo iniciativnost za dvig tujkega prometa v Ljubljani že podprati.

Bratje in sestre!

Vabimo vas na informativen sestanek, ki bo v sredo 16. junija ob 20. uri v društveni telovadnici v Narodnem domu. Na dnevnem redu je razgovor o delovnem programu v okviru sokolske Petrove petletke. Glede na važnost dnevnega reda pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Zdravo! Uprava Ljubljanskega Sokola

Politični obzornik

Kompromis za občinske volitve v Kranju?

Skerbec-Sabotijev glasilo objavlja na prvi strani debelo tiskano vest, ki se glasi tako-le: »Kompromis dosežen. Za občinske volitve v Kranju se je dosegel večeraj sporazum med vsemi važnejšimi skupinami. Nostlec skupne liste je predsednik začasne uprave g. Karol Česenj. Sporazum je vsa javnost sprejela z mnogimi simpatijami. S tem je odprta pot za plodonosno skupno gospodarsko delo v korist mesta Kranja.« — Poročamo po kroničarski dolžnosti, ne da bi se spuščali v presojo dejstva samega. Pričakujemo, da se bo o podrobnostih tega »sporazuma« ali »kompromisa« naša javnost vsestransko informirala, predvsem bi radi vedeli, katere so tiste »važnejše skupine«, ki so sklenile kompromis na podlagi, kakor se zdi, da se spremini »začasno stanje« v definitivno.

Četrstoletnica

Pravkar je poteklo 25 let od znanega atentata hrvatskega akademika iz Borne na takratnega komisarja za Hrvatsko pl. Cuvaja, ki predstavlja, kakor izjavja »Javnost«, prvo gesto odpora predvojne jugoslovenske revolucionarne mladine proti Avstro-Ogrski, s tem ujediničenju Srbov, Hrvatov in Slovencev. Luka Jukić je izvršil atentat na komisarja Cuvaja, ko se je le-ta vračal z neke svečanosti na zagrebškem učiteljsko. Streljal je nanj, ni pa ga zadel. Ranjen je bil banski svetnik Hervojić in neki stražnik, ki sta podlegla poškodbam. Jukića so obsojili na smrt na vešilih, ostale pa na 5 do 6 let težke ječe. Jukiću je bila kaznen spremljena v dosmrtno ječo. Zaprt je bil v Lepoglavi. Osvoboditev leta 1918, je tudi njemu prinesla svobodo, ki pa je ni dolgo užival. V ječi si je nakopal kal bolezni — jetiko, ki ji je leta 1918, v Brodu podlegel. Atentat na Cuvaja je živo odjeknil po vsem slovenskem jugu, zlasti pa med srbsko, hrvatsko in slovensko mladino, zato mu je sledil niz drugih atentatov — še eden na Cuvaja na bana barona Skerleca itd. Imel pa je tudi za posledico vedno življeji pokret za popolno osvoboditev od Avstro-Ogrske in za ujediničenje s Srbijo v skupno jugoslovensko državo. Tudi v inozemstvu je imel Jukićev atentat močan odmev, ker je razkril Evropi, da je Avstrija znotraj gnila in da sme njeni narodi po svobodi.

Zgodovinsko dejstvo

Pišo o majniški deklaraciji izjavja Niko Bartulović: Več kakor neokusna je samohvala »Slovenca«, ki zatrjuje, da bi »zgodovina vsajetno krenila na druga pota: ako bi ne bilo majniške deklaracije.« Predvsem ni res, da bi bili zavezniki šele na mirovni konferenci likvidirali Avstrijo, saj je vendar znano, da so davno prej dali v tem pogledu obvezne izjave Čehoslovakom in Jugoslovencem. Še manj je res, da je to bila majniška deklaracija, ki je razstrojila Avstrijo. To razstrojstvo je izvršilo ono večko množico zavednih protiaustrijskih borcev, ki so imeli pogum nastopiti tudi proti delovanju mnogih podpisnikov majske deklaracije že davno prej in pred njo, tako da se je v času podpisovanja majniške deklaracije celo že po vojaških popevala »Čika Pera jase konja bela« in »Tera Pera Potlora«... To razsulo Avstrije so povzročili oni, ki so brez vsakih skrivalnic že davno pred majniško deklaracijo popolnoma odkrili obračunali z Avstrijo in njeno dinastijo ter padli v borbi proti njej oni, ki so organizirali »mafijo«, ki je, kjerkoli je mogla, rušila Avstrijo, ki je z prednim slovenskim Jugoslovencem Lj. Pivkom na čelu (čigar smrt je »Slovenec« jedva zabeležil), noseč glavo v torbi, pripravljala polom avstrijske fronte in ki je s Sokoli in z jugoslovenskimi nacionalisti uprizarjala vstaje v avstrijski mornarici ali je na tisoče in tisoče polnila avstrijske ječe, da se, čim izide iz njih, zopet vrže na ta revolucionarni posel...

Borzna poročila.

Curik, 15. junija. Beograd 10.—, Paris 19.42, London 21.555, New York 496.50, Bruselj 73.70, Milan 23.—, Amsterdam 240.—, Berlin 175.—, Dunaj 81.30—81.80, Praga 15.24, Varšava 82.90, Bukarešta 3.25.

ČUVAJNO JUGOSLAVIJO!

